

1 Mida tähendavad mõisted „elatis” ja „ülalpidamiskohustus”? Kes peavad maksma teistele elatist?

Mõiste „ülalpidamine” osutab inimeste otsesele vajadusele ellujäämiseks vajaliku, peamiselt toidu järele. Tegelikult hõlmab see kõigi eluks vajalike tingimuste täitmist, mis on seotud nii isiku eest hoolitsemisega, hariduse omandamisega kui ka isiku kultuuriliste ja vaba aja tegevustega.

Ülalpidamiskohustused hõlmavad sellise peamiselt rahalise toetuse maksmist, mis aitab tagada ülalpidamist saama õigustatud isiku eluks vajalikud tingimused.

Ülalpidamist peavad andma järgmised isikud sugulusastme alusel:

- abikaasa, ka lahutatud abikaasa (kui ülalpidamiskohustus säilib ka pärast lahutust);
- alanejad sugulased ülenejatele sugulastele seadusjärgse pärimise järjekorras;
- ülenejad sugulased (vanemad, vanemate puudumise või suutmatuse korral vanavanemad) vallalistele (bioloogilistele või lapsendatud) lastele üldiselt senikaua, kui lapsed on alaealised;
- vennad-õed vendadele-õdedele.

Ülalpidamise andmise erijuhud on järgmised:

- abieli lahutamise, lahusel või abieli kehtetuks tunnistamise korral makstav elatis ning
- vallalisele emale abieluväliselt sündinud lapse eest enne lapse isa poolt omaksvõtmist makstav elatis.

2 Millise vanuseni võib laps elatist saada? Kas alaealiste ja täiskasvanute ülalpidamise kohta kehtivad erinevad eeskirjad?

Lapsel on põhimõtteliselt õigus saada oma ülenejaltel sugulastelt (vanematelt või vanavanematelt) ülalpidamist kuni täisealiseks, s.t kuni 18aastaseks saamiseni.

Lastel on õigus saada ülalpidamist ka täisealisena, kui nad jätkavad õpinguid või omandavad kõrg- või kutseharidust ning nad ei ole oma õpingute tõttu suutelised tööl käima ja neil puudub isiklik vara, mida nad saaksid kasutada enda ülalpidamiseks.

Isikul on õigus saada ülalpidamist üksnes juhul, kui ta ei suuda end isiklike vahenditega või eakohase ja tervislikule seisundile või üldistele elutingimustele vastava tööga ise ülal pidada, võttes muu hulgas arvesse isiku mis tahes haridusalaseid vajadusi; alaealistel on õigus saada oma vanematelt ülalpidamist isegi juhul, kui neil on isiklikud vahendid, ja tingimusel et isiklikest vahenditest või tööst saadav sissetulek ei ole nende ülalpidamiseks piisav. Kuid isik ei ole kohustatud ülalpidamist andma, kui tema muude kohustuste tõttu ei saa ta seda teha, seadmata ohtu iseenda toimetulekut; seda põhimõtet ei kohaldata olukorras, kui ülalpidamist peab andma vanem oma alaealisele lapsele, välja arvatud juhul, kui alaealisel on õigus saada ülalpidamist teiselt isikult või teda on võimalik ülal pidada tema enda vahenditega.

Endise abikaasa elatis

Kui endine abikaasa ei ole suuteline end oma sissetuleku või varadega ülal pidama, on tal õigus nõuda teiselt abikaasalt elatist järgmistel juhtudel: 1) kui abieli lahutamise ajal on elatist taotleva abikaasa vanus või tervislik seisund selline, et temalt ei saa nõuda ülalpidamise eesmärgil sobivale tööle asumist või töötamise jätkamist; 2) kui elatist taotlev abikaasa peab hoolitsema alaealise eest, mistõttu ei saa ta sobivale tööle asuda; 3) kui elatist taotlev abikaasa ei suuda leida asjakohast regulaarset tööd või kui ta vajab kutsealast väljaõpet; mõlemal juhul on tal õigus saada elatist kuni kolme aasta jooksul alates abieli lahutamisest; või 4) mis tahes sellisel juhul, kui abieli lahutamise ajal tuleb elatis välja mõista õigluse põhimõttest lähtuvalt.

Elatise määramisest võib siiski keelduda või elatist võib mõjuvatel põhjustel piirata, eelkõige juhul, kui abieli kestis lühikest aega või kui see abikaasa, kellel võib olla õigus saada elatist, on süüdi abieli lahutamises või on teadlikult vaesestunud.

Mõlemad endised abikaasad peavad andma teineteisele asjakohast teavet oma vara ja sissetuleku kohta, mis võib olla asjakohane elatise summa kindlaksmääramiseks. Kui endine abikaasa esitab pädeva prokuröri vahendusel avalduse, peab tööandja, haldusamet või maksuamet andma nende käsutuses olevat asjakohast teavet teise abikaasa varade ja eelkõige tema sissetuleku kohta.

3 Kas ma pean elatise taotlemiseks pöörduma pädeva asutuse või kohtu poole? Kuidas elatise taotlemine toimub?

Tavaliselt peab ülalpidamist saama õigustatud isik pöörduma ülalpidamiskohustuslaselt ülalpidamise saamiseks kohtu poole.

Kui kohaldatakse välisriigist ülalpidamise taotlemise New Yorgi konventsiooni (seadusandlik dekreet nr 4421/1964), peab see asutus, kes vastutab konventsiooni osalisriigi residendilt saadud elatise nõude edastamise eest, paluma asutusel, kes vastutab sellise nõude vastuvõtmise eest ülalpidamiskohustuslase elukohajärgses osalisriigis, nimelt Kreeka justiitsministeeriumil, võtta kõik meetmed, mida ülalpidamist saama õigustatud isikul on vaja elatise sissenõudmiseks. Praktikas teeb justiitsministeerium advokaadile ülesandeks õiguse tunnustamise või välisriigis tehtud kohtuotsuse täitmise välisriigi residendi kasuks, kellel on õigus kasutada kõiki asjakohaseid Kreeka kohtutes kättesaadavaid õiguskaitsvahendeid.

4 Kas elatise taotluse saab esitada lapse või sugulase (kui saab, siis millise astme sugulase) nimel?

Kui tegemist on alaealistega, kes ei saa seaduse kohaselt ülalpidamiskohustuslaselt elatise saamiseks ise kohtu poole pöörduda (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikkel 63), võib sellise hagi esitada isik, kellele on antud hooldusõigus (füüsiline isik, näiteks vanem või muu isik, või juuridiline isik, näiteks asutus).

5 Kuidas leida pädev kohus, kui ma soovin asja kohtusse anda?

Kohus, kes on pädev menetlema ülalpidamist käsitlevaid hagisid, mille on esitanud ülalpidamist saama õigustatud isik ülalpidamiskohustuslase vastu, on ühe kohtunikuga esimese astme kohus (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikli 17 lõige 2 ja artikkel 681B).

Territoriaalne pädevus on ülalpidamist saama õigustatud isiku (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikkel 39A) või kostjaks oleva ülalpidamiskohustuslase elu- või asukohajärgne kohus, kui hagiavaldus esitatakse abieluvaidluse või vanemate ja laste vahelise vaidluse raames, või abikaasade viimase ühise elukoha järgne kohus.

Kui tegemist on kiireloomulise asjaga või kui valitseb otsene oht, on ülalpidamist saama õigustatud isikul õigus pöörduda territoriaalse pädevusega ühe kohtunikuga esimese astme kohtu poole, et kohus võimaldaks kohtumäärusega talle ajutist elatist kuni tavapärase menetluse raames tehakse selle õiguse kohta lõplik kohtuotsus.

6 Kas ma pean asja kohtusse andmiseks kasutama vahendaja (nt advokaadi, kesk- või kohaliku asutuse jne) abi? Kui mitte, siis kuidas asja kohtusse andmine toimub?

Tuleb määrata advokaat, kes on volitatud esitama elatise määramisega seotud hagiavalduse.

7 Kas ma pean asja kohtusse andes tasuma lõive? Kui pean, siis kui suured need lõivud võivad olla? Kas ma saan taotleda menetuskulude katteks menetussabi, kui mul ei ole piisavalt rahalisi vahendeid?

Kui esitatakse hagiavaldus elatise määramiseks, peab kostja tegema hageja kohtukulude katteks sissemaks, mis ei tohi olla suurem kui 300 eurot (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikli 173 lõige 4). Kui seda laadi menetluste raames ei esita kostja enne kohtuistungit kohtusekretärile maksmit tõendavaid dokumente, siis loetakse, et kostja on jätnud kohtusse ilmumata. See tähendab, et tema suhtes võidakse teha tagaseljaotsus (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikkel 175).

Kui hageja sissetulek on väga väike, võib ta taotleda õigusabi seaduse nr 3226/2004 alusel, esitades ühe kohtunikuga esimese astme kohtule sellekohased tõendid koos taotlusega eraldi kohtumääruse saamiseks.

8 Millise ülalpidamise viisi võib kohus määrata? Kuidas arvutatakse elatise summa? Kas kohtuotsust saab elukalliduse suurenemise või pereolude muutumise korral läbi vaadata? Kui saab, siis kuidas see toimub (kas on näiteks olemas automaatne indekseerimise süsteem vms)?

Kohus määrab elatise kaheks aastaks, võttes arvesse vajadust tagada ülalpidamist saama õigustatud isikule nõuetekohased elutingimused ja haridus ning võttes samuti arvesse ülalpidamiskohustuslase rahalisi vahendeid. Pärast kahe aasta möödumist võib kumbki pool, s.t kas ülalpidamist saama õigustatud isik või ülalpidamiskohustuslane, esitada avalduse uue elatissumma määramiseks ning juhul, kui on muutunud need asjaolud, millest kohus oli otsuse tegemisel lähtunud, võib kumbki pool esitada avalduse kohtuotsuse läbivaatamiseks ja elatise summa muutmiseks.

9 Kuidas ja kellele elatist makstakse?

Põhimõtteliselt makstakse elatist seda saama õigustatud isikule igakuiselt ette.

Elatist ei ole lubatud maksta ühekordse maksena, välja arvatud juhul, kui tegemist on lahutuse järgselt makstava elatisega (tsiviilseadustiku artikli 1443 punkt b).

Kui ülalpidamist saama õigustatud isik on alaealine või on võetud kohtu kaitse alla, makstakse elatist vastavalt kas tema vanemale või esindajale või kohtu määratud hooldajale, kes teeb asjakohaseid toiminguid elatist saama õigustatud isiku nimel.

10 Kui kohustatud isik (võlgnik) hoiab elatise maksmisest kõrvale, siis kuidas sundida teda makseid tegema?

Kui ülalpidamiskohustuslane keeldub elatise maksmisest, püüab ülalpidamist saama õigustatud isik pöörata nõude võlglaste varale sellise vara olemasolu korral.

11 Palun kirjeldage lühidalt võimalikke piiranguid elatise maksmisel, eelkõige võlgniku kaitse eeskirju ning aegumis- ja igamistähtaegu teie täitesüsteemis.

Õigus saada elatist lõpeb, kui lõpevad asjaolud, mis tingisid elatise määramise, või kui ülalpidamist saama õigustatud isik või ülalpidamiskohustuslane sureb; nõudel, mille ülalpidamist saama õigustatud isik on esitanud ülalpidamiskohustuslase vastu, on viieaastane aegumistähtaeg, mida hakatakse arvestama nõude esitamisest.

Nõuetel, mille on esitanud isikud (nt asutused), kes maksid õigustatud isikule elatist algse ülalpidamiskohustuslase eest, on viieaastane aegumistähtaeg (tsiviilseadustiku artikli 250 lõige 17).

Vallalisel emal on õigus nõuda lapse isalt lapse sündimisega seotud kulude katmist ja elatist piiratud aja jooksul (kaks kuud enne sündimist ja neli kuud (erandjuhtudel kauem, kuid mitte rohkem kui aasta) pärast sündimist, kui isadus on tuvastatud kohtuotsusega ja ema kannatab puudust. Vallalise ema nõude igamistähtaeg on kolm aastat pärast lapse sündi ja selle nõude saab esitada ka isa pärijate vastu.

Arestida on lubatud kuni 1/2 elatisevõlglaste töötasust ja arestimist võib kohaldada ka krediidiasutustes hoitavate hoiuste suhtes (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikli 982 lõike 2 punkt d ja lõige 3).

12 Kas mind saab elatise sissenõudmisel abistada mõni organisatsioon või ametiasutus?

Ei, kuid välisriigi õigustatud isikutel on siiski õigus pöörduda justiitsministeeriumi poole, et ministeerium aitaks nende asjakohaste õiguste teostamisel (vt küsimusele nr 3 antud vastus).

13 Kas (valitsus- või eraõiguslikud) organisatsioonid võivad teha võlgniku eest elatise täielikke või osalisi ettemakseid?

Kreekas ei või.

Välja arvatud juhul, kui asutusel või avalik-õiguslikul või eraõiguslikul juriidilisel isikul on alaealise hooldusõigus; sellisel juhul on ülalpidamiskohustus üldjuhul asjaomasel asutusel või juriidilisel isikul, kellele lähevad sellest tulenevalt *ex officio* üle (tsiviilseadustiku artikkel 1490) ülalpidamist saama õigustatud isiku õigused. Kuid mingil juhul ei või nõuda, et elatise nõude — isegi kui seda tunnustab kohus — maksaks ülalpidamist saama õigustatud alaealisele ettemaksena muu ülalpidamiskohustuslane.

14 Kui mina elan asjaomasel liikmesriigis, aga võlgniku alaline elukoht asub muus liikmesriigis:

14.1 Kas ma saan abi kõnealuse muu liikmesriigi ametiasutustelt või eraõiguslikult organisatsioonilt?

Määruse (EÜ) nr 4/2009 artiklite 51 ja 56 kohaselt teeb ülalpidamist taotleva isiku elukohaliikmesriigi keskasutus järgmist: a) teeb koostööd ülalpidamiskohustuslase elukohaliikmesriigi keskasutusega asjakohaste taotluste edastamisel ja vastuvõtmisel; b) algatab selliste taotlustega seotud menetlusi või hõlbustab nende algatamist. Selliste taotluste puhul võtavad keskasutused kõik asjakohased meetmed, et: a) anda õigusabi või hõlbustada selle andmist, kui asjaolud seda nõuavad; b) hõlbustada ülalpidamiskohustuslase või ülalpidamist saama õigustatud isiku asukoha kindlakstegemist, eelkõige määruse artiklite 61, 62 ja 63 kohaldamisel; c) hõlbustada juurdepääsu asjakohasele teabele ülalpidamiskohustuslase või ülalpidamist saama õigustatud isiku sissetuleku ja vajaduse korral tema rahalise olukorra, sealhulgas tema varade asukoha kohta, eelkõige vastavalt artiklitele 61, 62 ja 63; d) aidata kaasa rahumeelse lahenduse leidmisele eesmärgiga saavutada elatise vabatahtlik maksmine, kasutades vajaduse korral vahendust, lepitust või muud võrdväärset menetlust; e) hõlbustada ülalpidamiskohustust käsitlevate otsuste jätkuvat täitmist, sealhulgas viiviste maksmist; f) hõlbustada elatismaksete sissenõudmist ja kiiret üleandmist; g) hõlbustada juurdepääsu saamist dokumentidele või muudele tõenditele, ilma et see piiraks määruse (EÜ) nr 1206 /2001 kohaldamist; h) osutada abi põlvnemissuhte kindlakstegemisel, kui see on vajalik elatise sissenõudmiseks; i) algatada menetlusi või hõlbustada nende algatamist, kui see on vajalik selliste ajutiste meetmete võtmiseks, mis on oma laadilt territoriaalsed ja mille eesmärk on tagada elatise nõude tulemuslik lahendamine; j) hõlbustada dokumentide edastamist või kätetoimetamist, ilma et see piiraks määruse (EÜ) nr 1393/2007 kohaldamist.

14.2 Kui saan, siis kuidas selle asutuse või organisatsiooniga ühendust võtta?

Te võite võtta ühendust justiitsministeeriumi keske teenistusega aadressil 96 Mesogeion Ave., Athens, 11527 Greece või telefonil +30 210 776 7322 või e-posti aadressil civilunit@justice.gov.gr.

15 Kui mina elan muus liikmesriigis ja võlgnik asjaomasel liikmesriigis:

15.1 Kas ma saan esitada taotluse otse asjaomase liikmesriigi ametiasutusele või eraõiguslikule organisatsioonile?

15.2 Kui saan, siis kuidas selle ametiasutuse või organisatsiooniga ühendust võtta ja missugust abi võidakse mulle osutada?

16 Kas asjaomane liikmesriik on alla kirjutanud 2007. aasta Haagi protokollile?

17 Kui asjaomane liikmesriik 2007. aasta Haagi protokollile alla kirjutanud ei ole, siis missugust õigust kohaldatakse elatise nõude suhtes vastavalt tema rahvusvahelise eraõiguse normidele? Millised need normid on?

Ülalpidamiskohustuste suhtes kohaldatavat õigust käsitlev 23. novembri 2007. aasta Haagi protokoll on Kreeka suhtes siduv. Protokoll kohaselt on ülalpidamiskohustused reguleeritud selle liikmesriigi õigusega, kus asub ülalpidamist saama õigustatud isiku alaline elukoht. Seega, kui ülalpidamist saama õigustatud isik elab Kreekas, kohaldatakse Kreeka õigust.

18 Milliste normidega tagatakse õiguskaitsse kättesaadavus ELi siseste piirülest juhtumite korral (vastavalt ülalpidamiskohustuste määruse V peatüki struktuurile)?

Määruse (EÜ) nr 4/2009 V peatükis on sätestatud õigus saada õigusabi, mis hõlmab kohtueelset nõustamist eesmärgiga jõuda kokkuleppele kohtumenetlust algatamata, õigusabi kohtus või muus asutuses menetluse algatamiseks ja kohtus esindamiseks, menetluskuludest ja menetluse ajal toiminguid sooritama määratud isikute tasudest vabastamist või abistamist nende kulude katmisel. Liikmesriikides, kus kohtuasja kaotanud pool on kohustatud hüvitama vastaspoole kulud ja kui kaotajaks on õigusabi saaja, hõlmab see vastaspoolele tekkinud kulud, kui sellised kulud oleks kaetud siis, kui õigusabi saaja alaline elukoht oleks olnud liikmesriigis, kus asub kohus. Samuti hõlmab see suulise tõlkimisega seotud kulud, kohtu või pädeva asutuse nõutavate ja õigusabi saaja esitatavate, asja lahendamiseks vajalike dokumentide tõlkimisega seotud kulud, õigusabi saaja sõidukulud, kui menetlusosaliste füüsilist ilmumist kohtusse nõuab seadus või asjaomase liikmesriigi kohus ning see kohus otsustab, et asjaomaseid isikuid ei ole võimalik muul viisil rahuldavalt ära kuulata.

19 Milliseid meetmeid on asjaomane liikmesriik võtnud, et tagada ülalpidamiskohustuste määruse artiklis 51 loetletud toimingute elluviimine?

Keskasutusel on muu hulgas regulaarsed kontaktid pädevate asutustega, et: a) hõlbustada ülalpidamiskohustustlase või ülalpidamist saama õigustatud isiku asukoha kindlakstegemist; b) saada asjakohast teavet ülalpidamiskohustustlase või ülalpidamist saama õigustatud isiku sissetuleku ja vajaduse korral muude rahaliste vahendite, sealhulgas vara asukoha kohta, ning c) soodustada elatise vabatahtlikku maksmist.

See veebileht on osa portaalist „Teie Euroopa“.

Sooviksime teilt [tagasisidet](#) selle kohta, kui kasulikuks peate sellel esitatud teavet.

Your
Europe

This webpage is part of an EU quality network

Viimati uuendatud: 16/12/2020

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.